

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Maguru a sudcov JUDr. Sone Mesiarkinovej a JUDr. Milana Deáka, v právnej veci navrhovateľov **1/ R. L.**, bývajúcej v B., **2/ E. P.**, bývajúcej v B., **3/ R. K.**, bývajúcej v B., **4/ A. P.**, bývajúceho v B., zastúpených JUDr. L. L., advokátom v B., proti odporkyňi **S. – S.**, B., zastúpenému Mgr. P. B., advokátom spoločnosti B., L., **o určenie vlastníckeho práva**, ktorá vec je vedená na Okresnom súde Bratislave V pod sp.zn. 12 C 306/96, o dovolaní odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 13. decembra 2006, sp.zn. 10 Co 308/2004, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a** .

Odporkyňa je povinná zaplatiť navrhovateľom 1/ až 4/ trovy dovolacieho konania 52 169,-- Sk do rúk JUDr. L. L., advokáta v B., do troch dní.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava V rozsudkom z 1. júla 2004, č.k. 12 C 306/96 - 201, zamietol návrh navrhovateľov na určenie, že do dedičstva po nebohom J. P., zomrelom X., a do dedičstva po nebohej F. P., zomrelej X., patria v jednej polovici nehnuteľnosti v katastrálnom území R., zapísané v pozemnoknižnej vložke č. X. ako parcela č. X. - roľa o výmere X. m², parcela č. X. – roľa o výmere X. m², podľa identifikácie parciel parcela č. X.

– orná pôda, parcela č. X. – záhrada o výmere X. m², podľa identifikácie parciel parcela č. X.
– orná pôda, parcela č. X. – zastavaná plocha, parcela č. X. – roľa o výmere X. m² podľa identifikácie parciel parcela č. X. – orná pôda, parcela č. X. – roľa o výmere X. m², podľa identifikácie parciel parcela č. X., X. všetko orná pôda, parcela č. X. – roľa o výmere X. m², podľa identifikácie parciel parcela č. X. – orná pôda, parcela č. X. – zastavaná plocha, parcela č. X. – orná pôda, parcela č. X. – roľa o výmere X. m², podľa identifikácie parciel parcela č. X., X. všetko orná pôda, parcela č. X. – roľa o výmere X. m², podľa identifikácie parciel parcela č. X. – orná pôda, parcela č. X. – zastavaná plocha, parcela č. X. – orná pôda, všetko v užívaní PD D.. Navrhovateľom uložil povinnosť zaplatiť odporkyni náhradu trov konania 70 627,-- Sk do troch dní. Súd prvého stupňa založil svoje rozhodnutie na zistení, že podľa ustanovenia § 3 ods. 3 vyhlášky č. 507/1950 Ú.v. prešiel dozor nad hospodárením prídellov podľa ustanovenia § 23 nar.č. 104/1945 Sb. na okresné národné výbory. Na základe toho dospel k záveru, že rozhodnutie bývalého OPR ONV B. č. Pôd. X. zo dňa 15.4.1960 o zrušení prídeltu bolo vydané v súlade s vtedy platnými právnymi predpismi a na to oprávneným orgánom, a preto sa nejedná v danom prípade o nulitný právny akt. Nakoľko voči tomuto rozhodnutiu nebola podaná sťažnosť ani odvolanie, stalo sa právoplatným a nemožno ho pre nedostatok právomoci v tomto konaní ďalej preskúmať. Zároveň súd prvého stupňa konštatoval, že navrhovatelia ani hodnoverným spôsobom nepreukázali, že by ich právni predchodcovia boli vlastníkmí sporných nehnuteľností, keď nepredložili ani rozhodnutie o prídelle, ani doklad o zaplatení prídellovej ceny, čo bolo nevyhnutné pre riadne získanie prídeltu v maďarskej pozemkovej reforme. S poukazom na ustanovenie § 115, § 116 ods. 1, § 145 ods. 1, 2, § 566 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka (zákon č. 141/1951 Zb.) vyvodil na základe výsledkov vykonaného dokazovania záver, že pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním k sporným nehnuteľnostiam právnymi predchodcami navrhovateľov absentuje základná podmienka, a to dobromyseľnosť držiteľa, a to vzhľadom na rozhodnutie o zrušení prídeltu, ktoré sa stalo právoplatným pred uplynutím vydržacej doby, ktorá v tomto prípade začala plynúť od 1.1.1951 a skončila by dňa 1.1.1961. O náhrade trov konania rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie navrhovateľov rozsudkom z 13. decembra 2006, sp.zn. 10 Co 308/2004 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že určil, že do dedičstva po nebohom J. P., zomrelom X., v jednej polovici, a do dedičstva po nebohej F. P., zomrelej X., v jednej polovici, patria nehnuteľnosti vedené pre Obec a katastrálne územie R. v pozemnoknižnej vložke č. X. ako parcela č. X. – roľa o výmere X. m², parcela č. X. –

roľa o výmere X. m², podľa identifikácie parciel parcela č. X. – orná pôda, parcela č. X. – záhrada o výmere X. m², podľa identifikácie parciel parcela č. X. – orná pôda, parcela č. X. – zastavaná plocha, parcela č. X. – roľa o výmere X. m², podľa identifikácie parciel parcela č. X. – orná pôda, parcela č. X. – roľa o výmere X. m², podľa identifikácie parciel parcela č. X., X. všetko orná pôda, parcela č. X. – roľa o výmere X. m², podľa identifikácie parciel parcela č. X. – orná pôda, parcela č. X. – zastavaná plocha, parcela č. X. – orná pôda, parcela č. X. – roľa o výmere X. m², podľa identifikácie parciel parcela č. X., X. všetko orná pôda, parcela č. X. – roľa o výmere X. m², podľa identifikácie parciel parcela č. X. – orná pôda, parcela č. X. zastavaná plocha, parcela č. X. – orná pôda. Vo zvyšku návrh zamietol. Odporkyňa uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľom 1/ až 4/ náhradu trov konania v sume 631 450,-- Sk na účet právneho zástupcu navrhovateľov. Doplnil dokazovanie oboznámením sa s obsahom spisov Okresného súdu Bratislava V sp.zn. ID 649/2004, ID 648/2004, s rozhodnutím Okresného národného výboru B. v B. zo dňa 22.4.1960, s výpismi z účtu zo dňa 6.6.1960, s uznesením súdu čd. 1352/56 zo dňa 4. mája 1956, s prekladmi nariadenia ministra pôdohospodárstva číslo F.M. 2400/1945, č. F.M. 33000/1945, č. 5600/1945 F.M., zákona VI z roku 1945 o zrušení veľkostatkov a o uzákonení vládneho nariadenia vyhláseného vo veci pridelenia pôdy roľníkom a dospel k záveru o dôvodnosti návrhu. Odvolací súd konštatoval, že navrhovatelia sa domáhali určenia, že poľnohospodárske nehnuteľnosti nachádzajúce sa v katastrálnom území R., ktoré boli ich právnym predchodcom pridelené v maďarskej pozemkovej reforme podľa nar.č. 600/1945 M.E. a nar.č. 5600/1945 M.E. maďarským štátom, patria po jednej polovici do dedičstva po nebohých právnych predchodcoch navrhovateľov J. P. a F. P.. Svoj návrh odôvodnili tým, že rozhodnutie odboru poľnohospodárstva rady Okresného národného výboru B. zo dňa 15.4.1960 o zrušení prídely nemohlo vyvolať právne účinky zániku vlastníctva ich právnych predchodcov k týmto poľnohospodárskym pozemkom, nakoľko bolo vydané nad rozsah právomoci bývalých okresných národných výborov a tiež po uplynutí 10 ročnej lehoty od pridelenia nehnuteľností. Odvolací súd konštatoval naliehavý právny záujem na určení, že poľnohospodárske pozemky patria do dedičstva po nebohých právnych predchodcoch navrhovateľov, nakoľko bez takéhoto určenia by ich nebolo možné v dedičskom konaní ako nesporne preukázané vlastníctvo po poručiteľoch prejednať v prospech navrhovateľov ako dedičov. Neuznal obranu odporkyne v tom, že v občianskom súdnom konaní nemožno už preskúmať a posudzovať rozhodnutie bývalého Okresného národného výboru B. zo dňa 15.4.1960 o zrušení prídely z dôvodu, že bolo vydané v správnom konaní a nakoľko právni predchodcovia navrhovateľov nepodali proti nemu opravný prostriedok, stalo sa

právoplatným. Argumentácii odporkyne bolo možné prisvedčiť do miery, že vecnú správnosť rozhodnutia o zrušení prídeltu ako právoplatného správneho aktu neprináleží súdu v konaní mimo rámca správneho súdnictva preskúmať. Môže ho preskúmať len z hľadiska existencie právomoci správneho orgánu na jeho vydanie. V opačnom prípade by išlo o nulitný správny akt (paakt), ktorý by nemohol privodiť právne následky v podobe zániku vlastníckeho práva právnych predchodcov navrhovateľov k prideleným poľnohospodárskym pozemkom, a v takom prípade by tieto prešli do vlastníctva štátu bez právneho dôvodu. Podľa názoru odvolacieho súdu, preskúmaniu rozhodnutia o zrušení prídeltu nebránilo v tomto smere ani rozhodnutie Ľudového súdu Bratislava – vidiek č.d. 2460/60 o odčlenení predmetných pozemkov z pozemnoknižnej vložky č. X. do pozemnoknižnej vložky č. X. pre katastrálne územie R. a vklade vlastníckeho práva v prospech Československého štátu, nakoľko malo z hľadiska nadobudnutia vlastníctva len deklaratórny charakter. Zápis vlastníckeho práva v pozemkovoknižnej vložke č. X. k.ú. R. v prospech právnych predchodcov navrhovateľov k nehnuteľnostiam uvedeným v časti A pod bodom I., bol vykonaný na základe § 65 nar.č. 5600/1945 M.E., ktoré ukladalo župnej rade pre pozemkovú reformu zabezpečiť v prospech nových prídeltcov vklad vlastníckeho práva a do výšky kúpnej ceny v prospech štátnej pokladnice vklad záložného práva. Tento zápis bol vykonaný v súlade ustanovením § 67 nar.č. 5600/1945 M.E. (právny predpis Maďarskej republiky) ako vklad vlastníckeho práva na liste B a zápis záložného práva na liste C pozemkovej knihy. Prideleniu predchádzalo aj vypracovanie pozemkovej knihy o rozdelení (§ 62, § 64 nar.č. 5600/1945 M.E. (právny predpis Maďarskej republiky), čo navrhovatelia doložili výpisom z knihy o rozdelení pozemkov v obci R. z roku 1946. V konaní nebolo preukázané, že by došlo následne k zmene vlastníctva právnych predchodcov navrhovateľov k predmetným pozemkom podľa vtedy platných ustanovení zákona VI z roku 1945 a nar.č. 5600/1945 M.E. (právny predpis Maďarskej republiky) odňatím či zrušením prídeltu. Tento právny stav rešpektovalo aj rozhodnutie Okresného národného výboru B. o zrušení prídeltu zo dňa 15.4.1960, keď konštatovalo pridelenie poľnohospodárskeho majetku právnym predchodcom navrhovateľov a nasvedčuje mu aj skutočnosť, že zrušením prídeltu nedotknuté nehnuteľnosti zapísané v pozemnoknižnej vložke č. X. ako parcela č. X., X. spolu s domom č.s. X., parcela č. X. a X. (rovnako pridelené právnym predchodcom navrhovateľov v maďarskej pozemkovej reforme), boli v dedičskom konaní po J. P. v jednej polovici prejednané na základe uznesenia sp.zn. D 672/62 zo dňa 25.6.1962. Pôvodný zápis v pozemnoknižnej vložke č. X. dňa 3.5.1956 v časti B pod bodom X. v prospech československého štátu sa vzťahoval na vlastnícke právo k pôvodne zapísaným nehnuteľnostiam v časti A bod X., čomu

nasvedčuje aj uznesenie Ľudového súdu v Bratislave č.d. 1352/56 zo dňa 4. mája 1956, a teda nemôže sa vzťahovať na pozemkové nehnuteľnosti, ktoré v tom čase boli zapísané v pozemnoknižnej vložke č. X. a do pozemnoknižnej vložky č. X. boli odčlenené až na základe uznesenia Ľudového súdu Bratislava – vidiek č.d. 2460/60 zo dňa 19. augusta 1960 ako ďalšie vlastníctvo štátu pod B/X.. Podľa názoru odvolacieho súdu, ako opodstatnená sa nepreukázala ani námietka odporkyne, že zápis v pozemkovej knihe vykonaný maďarským štátom sa stal neplatným s poukazom na ustanovenie § 4 zákona č. 4/1950 Sb.n. SNR o úprave verejných kníh, prevzatých od cudzích súdov, keďže v konaní nevyšli najavo žiadne také okolnosti týkajúce sa zápisu, ktoré by nasvedčovali tomu, že na základe dôvodnej námietky oprávnenej osoby by tieto zápisy boli rozhodnutím súdu vymazané ako neplatné. Preto bolo potrebné vychádzať zo zápisu právneho stavu zaznamenaného v pozemkovej knihe. Pre vecnú správnosť bolo rozhodujúce posúdenie právomoci okresného národného výboru na zrušenie prídely v maďarskej pozemkovej reforme podľa ustanovenia § 23 nar.č. 104/1945 Sb.n. SNR. Súdna prax zaujala k tejto otázke jednotný právny názor, podľa ktorého v zmysle ustanovenia § 23 ods. 2 nar.č. 104/1945 Sb. pridelený majetok mohlo odňať len Povereníctvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy; okresné národné výbory nemali právomoc odnímať prídely, a z toho dôvodu treba považovať takéto rozhodnutia vydané nad rozsah právomoci správneho orgánu za nulitný správny akt, ktorý nemohol založiť právne účinky zániku vlastníctva. Na základe § 3 bod 3 vyhlášky č. 509/1950 Ú.v. prešla na okresné národné výbory pôsobnosť Povereníctva pôdohospodárstva len v rozsahu vykonávania vyúčtovania s odchádzajúcimi prídelcami a dozoru nad hospodárením prídelcov podľa § 23 nar.č. 104/1945 Sb.n. SNR, a teda nie pôsobnosť odňatia prideleného majetku a jeho pridelenia inej osobe podľa ustanovenia § 23 ods. 2 nar.č. 104/1945 Sb.n. SNR. Táto pôsobnosť mohla jedine prejsť na krajské národné výbory podľa ustanovenia § 2 ods. 3 vyhlášky. Na základe uvedených záverov odvolací súd uzavrel, že rozhodnutie o zrušení prídely zo dňa 15.4.1960 vydané nad rámec právomoci Okresného národného výboru B., je nulitným správnym aktom, s ktorým nemožno spájať účinky zániku vlastníckeho práva právnych predchodcov navrhovateľov k prideleným poľnohospodárskym nehnuteľnostiam. Z dôvodu neúčinnosti právneho titulu došlo k odňatiu vlastníckeho práva právnych predchodcov navrhovateľov štátom bez právneho dôvodu. Tieto následky nebolo možné konvalidovať ani následným právoplatným uznesením Ľudového súdu o vklade vlastníckeho práva v prospech štátu do pozemkovej knihy, do ktorej zápisy mali v tom čase len deklaratórny charakter. V dôsledku právne neúčinného aktu bolo zachované vlastnícke právo právnych predchodcov navrhovateľov k poľnohospodárskym nehnuteľnostiam. Odvolací súd

pri rozhodovaní vychádzal z identifikácie parciel vyhotovenej dňa 6.8.2004, založenej v dedičskom konaní po právnych predchodcoch navrhovateľov, podľa ktorej nehnuteľnosť parcela č. X. – zastavaná plocha, je ako vlastníctvo štátu v správe S. S. C. a nie odporcu S. P. F., ktorá skutočnosť nekorešponduje ani s petitom návrhu navrhovateľov. A preto v tejto časti návrh odvolací súd zamietol ako nedôvodný.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie odporkyňa, ktorá ho žiadala zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Namietala, že súd v sporovom konaní je oprávnený rozhodnúť o vlastníctve poručiteľa ku dňu jeho smrti, nemôže však rozhodnúť, že určitá vec je predmetom dedičstva, takúto právomoc má súd výlučne v konaní o dedičstve podľa § 175a a nasl. O.s.p. a preto navrhovatelia neosvedčili naliehavý právny záujem na podaní určovacej žaloby. Poukázala i na tú skutočnosť, že oprávnená osoba si mohla uplatniť svoj nárok podľa zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom do dňa 31.12.2004 na príslušnom obvodnom pozemkovom úrade, neuplatnením práva v tejto prekluzívnej lehote jej právo zaniklo. Navrhovatelia si svoj nárok neuplatnili. Mala ďalej za to, že rozhodnutia o zrušení prídeltu boli vydávané okresnými národnými výbormi v rámci ich právomoci a preto sa nejednalo o ničotný správny akt, v prípade odňatia prídeltu navrhovateľom. Namietala, že navrhovatelia označili vo svojom návrhu iné nehnuteľnosti, než aké identifikoval odvolací súd vo svojom rozhodnutí.

Navrhovatelia vo svojom vyjadrení poukázali na vecnú správnosť napadnutého rozsudku, ktorého závery vychádzali z ustálenej súdnej praxe. Žiadali dovolanie zamietnuť a priznať im náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je riadne zastúpený (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie odporkyne nie je dôvodné.

Z ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je oprávnený rozhodnutie odvolacieho súdu preskúmať len v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý, pričom je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane toho, ako ho dovolateľ obsahovo vymedzil (§ 242 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích návrhov v prípadoch uvedených v ustanovení § 242 ods. 2 písm. a/ až d/ O.s.p. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O.s.p., neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, iba že by tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Uvedené zákonné ustanovenie § 237 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existencia niektorej z vyššie uvedených väd však nebola dovolacím súdom v konaní zistená a dovolateľ ani vo svojom dovolaní nenamietal, že by v konaní k uvedeným vadám došlo.

Z obsahu dovolania odporkyne vyplýva, že táto ako dovolací dôvod uplatňuje ustanovenie § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.

Nesprávnym právnym posúdením veci je v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, ako mal správne použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil. Právne posúdenie veci odvolacím súdom, ktoré ho viedlo k zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa a k vyhoveniu návrhu, je vecne správne.

V zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. žalobou na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. Povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu na určení právneho vzťahu alebo práva je naliehavý právny záujem, zaťažuje navrhovateľa. Vo všeobecnosti treba vychádzať z toho, že naliehavý právny záujem na určovacej žalobe je daný v stave aktuálnej objektívnej právnej neistoty medzi navrhovateľom a odporcom, ktorý ohrozuje právne postavenie navrhovateľa a ktorý nemožno odstrániť inými právnymi prostriedkami. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie vzťahov, ktoré sú touto neistotou ohrozené. Určovacia žaloba je spravidla vždy prípustná v prípade právnych vzťahov k nehnuteľnostiam z dôvodu, že rozsudok vyhovujúci žalobe, môže byť jedným z predpokladov pre zosúladenie evidovaného a právneho stavu.

Pokiaľ ide o preukazovanie naliehavého právneho záujmu na určení vlastníctva (§ 80 písm. c/ O.s.p.) treba vychádzať zo skutočnosti, že navrhovatelia majú naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva, pretože takéto rozhodnutie súdu môže byť podkladom v konaní o dedičstve, ako aj podkladom pre uskutočnenie zmeny zápisu vlastníckych práv v katastri nehnuteľností. Nie je dôvodná v tomto smere námietka dovolateľa, že o určení predmetu dedičstva, t. j. že určitá vec patrí do dedičstva, sú oprávnené rozhodovať súdy len v konaní o dedičstve podľa § 175 a nasl. O.s.p. Uvedenou námietkou sa zoberali viaceré rozhodnutia všeobecných súdov a z ustálenej súdnej praxe vyplýva, že žaloby s takto uplatneným žalobným petitom sú prípustné v konaní o určení vlastníctva k nehnuteľnostiam.

Ako správne ďalej uviedol odvolací súd, na základe právneho predpisu Maďarskej republiky (nariadenie č. 5600/1945 M.E.) ktorý si zadovážil odvolací súd, boli predmetné nehnuteľnosti pridelené prídelovou listinou ako prídel právnym predchodcom navrhovateľov. Tieto výmery a prídelové listiny (verejné listiny) boli, a aj v súčasnosti sú dokladmi o vlastníctve prídelcov k prideleným nehnuteľnostiam a sú vkladuschopnými listinami pre zápis nadobudnutého vlastníctva do katastra nehnuteľností. Aby boli vkladuschopné, museli byť a musia byť tieto listiny právne perfektné.

Podľa obyčajového práva platného na Slovensku do 31. decembra 1950 bolo možné nadobúdať vlastnícke právo k nehnuteľnosti, zapísanej do pozemkovej knihy spravidla len vpisom do pozemkovej knihy. Z tzv. intabulačného princípu však existoval celý rad výnimiek.

Občiansky zákonník č. 141/1950 Zb. dňom 1. januára 1951 zrušil tento intabulačný systém tým, že vlastnícke právo k nehnuteľným veciam sa nadobúdalo už samotnou zmluvou (§ 111 ods. 1) a zápis do pozemkovej knihy mal už len deklaratórny charakter (§ 112).

Z výslovného znenia zákonného ustanovenia § 23 ods. 2 nariadenia č. 104/1945 Sb.n. SNR vyplývalo, že rozhodovanie o odňatí prideleného majetku patrilo Povereníctvu pre pôdohospodárstvo a pozemkovú reformu. Zákom č. 98/1950 Sb. bol zrušený národný pozemkový fond pri ministerstve pôdohospodárstva a fondov pozemkových reforiem, a to zlúčením ich imania. Tento zákon v ustanovení § 1 ods. 4 splnomocnil Ministerstvo pôdohospodárstva po dohode s Ministerstvom vnútra vyhláškou vydat' v príslušnom úradnom liste bližšie predpisy v súvislosti so zrušením Národného pozemkového fondu pri Ministerstve pôdohospodárstva a v súvislosti s prechodom jeho pôsobnosti na Ministerstvo pôdohospodárstva a na národné výbory. Na základe tohto splnomocnenia Ministerstvo pôdohospodárstva a výživy vydalo vyhl.č. 507/1950 Ú.v., ktorou vydalo bližšie predpisy o prechode pôsobnosti Národného pozemkového fondu na Ministerstvo pôdohospodárstva a národné výbory a o prechode obdobnej pôsobnosti Povereníctva pôdohospodárstva na národné výbory. Z ustanovenia § 2 ods. 3 citovanej vyhlášky (okrem iného) vyplývalo, že na krajské národné výbory prešlo vybavovanie opatrení (v dohode s príslušnými národnými výbormi a jednotnými zväzmi roľníkov) potrebných na riadne hospodárenie, kontrola tohto hospodárenia, vyúčtovanie národných správ, dispozícia a evidencia presunu inventáru, a to (okrem iných právnych predpisov) aj podľa ustanovenia § 23 ods. 2 nariadenia č. 104/1945 Sb.n. SNR. V zmysle ustanovenia § 3 ods. 3 vyhl.č. 507/1950 Ú.v. na okresné národné výbory prešlo vykonávanie vyúčtovaní s odchádzajúcimi prídelcami a dozor nad hospodárením prídelcov (okrem iných právnych predpisov), aj podľa ustanovenia § 23 nariadenia vyhl.č. 507/1950 Sb. Toto ustanovenie je potrebné vykladať tak, že na národné výbory prešla právomoc vyúčtovania s odchádzajúcimi prídelcami a dozor nad hospodárením prídelcov v zmysle § 23 ods. 1 nariadenia č. 104/1945 Sb.n. SNR a citácia celého ustanovenia § 23 nariadenia č. 104/1945 Sb.n. SNR (t.j. aj jeho druhého odseku) znamená len právo národného výboru vyjadriť sa k rozhodovaciemu procesu o odňatí prideleného majetku. V tomto smere sa stotožňuje dovolací súd s právnymi závermi, vyslovenými v obdobných veciach dovolacieho súdu v predchádzajúcich rozhodnutiach (sp.zn. 4 Cdo 123/2003, sp.zn. 3 Cdo 12/2004) od ktorých nie je dôvod sa odchyliť a z ktorých správne vychádzal i odvolací súd. Na dôvody obsiahnuté v odôvodnení jeho rozhodnutia v podrobnostiach i dovolací súd poukazuje.

K preskúmateľnosti správnych aktov Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné, okrem dôvodov uvádzaných odvolacím súdom, uviesť, že všeobecné súdy nie sú oprávnené skúmať ich platnosť či zákonnosť (nejde totiž o právny úkon) mimo rámca správneho súdnictva, ale zásadne len so zreteľom na to, či išlo o akty nulitné (ničotné), teda o akty, ktorých vady sú tak závažné (čo do zápornej kvality vady), že sa neuplatní prezumpcia ich správnosti. Také akty nevyžadujú zvláštny proces na odstránenie vady (alebo aktov samých), ale nikto ich nemusí rešpektovať a od začiatku sa na ne hľadá ako na akty neexistujúce. Mimo povinnosť skúmať, či predpokladaný správny akt vôbec je správnym aktom (či nie je paaktom) a či ide o akt vydaný v medziach právomoci príslušného orgánu, sú súdy rovnako povinné zaoberať sa tým, či správny akt nadobudol právoplatnosť a či je vykonateľný. Pri kategórii aktov, ktoré sú len vecne chybné alebo nezákonné platí prezumpcia ich správnosti, pokiaľ nie sú vymedzeným postupom opravené alebo zrušené a musia byť považované za bezchybné, majú právne účinky a sú pre súdy v zmysle § 135 ods. 2 O.s.p. záväzné.

Pokiaľ ide o posúdenie veci samej, dovolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s právnym názorom vysloveným odvolacím súdom. Z obsahu spisu vyplýva, že právnym predchodcom navrhovateľov J. P. a F. P. boli pridelené sporné nehnuteľnosti v maďarskej pozemkovej reforme na základe § 65 nar.č. 5600/1945 M.E., a zápisom, ktorý bol vykonaný v súlade s § 67 nar.č. 5600/1945 M.E., došlo k vkladu vlastníckeho práva do pozemkovej knihy.

Z obsahu vykonaného dokazovania však nevyplýva, že by následne došlo k odňatiu alebo zrušeniu tohto prídelu, v právnych predpisoch ustanoveným postupom.

K strate alebo obmedzeniu vlastníckeho práva právnych predchodcov navrhovateľov nemohlo dôjsť tým, že rozhodnutím bývalého OPR ONV B. č. Pôd. X. zo dňa 15.4.1960 bol zrušený prídel z dôvodu, že tento orgán nemal právomoc takéto rozhodnutie o odňatí prídelu vydať. Treba súhlasiť so záverom odvolacieho súdu, že tieto následky nebolo možné konvalidovať ani následným právoplatným uznesením ľudového súdu o vklade vlastníckeho práva v prospech štátu do pozemkovej knihy, ktoré zápisy mali v tom čase len deklaratórny charakter.

Dovolací súd nepovažoval za dôvodnú námietku odporkyne o zániku práva v novej prekluzívnej lehote do 31.12.2004 na uplatnenie nároku na vrátenie vlastníctva k pozemkom, stanovenej zákonom č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom, ktorú navrhovatelia nevyužili a svoj nárok si na príslušnom obvodnom pozemkovom úrade neuplatnili. Dovolací súd poukazuje na tú skutočnosť, že navrhovatelia si uplatnili svoj nárok na určenie vlastníctva žalobou podanou na súd dňa 31.12.1996, pričom osvedčili svoj naliehavý záujem, na určení, že predmetné nehnuteľnosti patria do dedičstva po ich právnych predchodcoch, a ako je uvedené vyššie, preukázali, že v dôsledku nulitného právneho úkonu, tieto nehnuteľnosti na štát neprešli.

Podľa čl. 1 Protokolu k čl. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (s poukazom na čl. 1 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky) : „(1) Každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikto nemôže byť zbavený svojho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré stanoví zákon a obecné zásady medzinárodného práva. „(2) Predchádzajúce ustanovenia nebránia právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade s všeobecným záujmom a zaistili platenie daní a pokút.“ S prihliadnutím na konštantnú judikatúru ESĽP nepredstavujú ustanovenia o ochrane pokojného užívania majetku (ods. 1 veta 1), o ochrane pred zbavením majetku (ods. 1 veta 2) a o možnosti štátu upraviť užívanie majetku (ods. 2) tri oddelené pravidlá; naopak „druhé a tretie pravidlo sa týkajú zvláštnych prípadov zásahu do pokojného užívania majetku a musia byť preto vykladané v zmysle všeobecného princípu vyjadreného prvým pravidlom. (Rozsudok pléna ESĽP z 21.2.1986 vo veci James a ďalší proti Spojenému kráľovstvu, č. sťažnosti 8793/79, odst. 37.). Z všeobecného pravidla zakotveného v prvej vete čl. 1 ods. 1 Protokolu č. 1 Dohovoru vyplýva potreba zvážiť, „či bolo dosiahnuté spravodlivej rovnováhy medzi všeobecným záujmom spoločnosti a požiadavkou na ochranu základných práv jednotlivca. Hľadanie tejto rovnováhy je vlastné celému Dohovoru. Z pohľadu splnenia podmienky verejného záujmu, ktorým by štát ospravedlnil zásah do majetkovej sféry jednotlivca, je podstatné to, že majetku nie je možné odprieť ochranu len preto, že jednotlivec ako súkromná osoba nesledoval svojím konaním verejný záujem (v danom prípade uplatnenie nároku v novej prekluzívnej lehote, ktorou zákonodarca sledoval zámer ukončenia reštitučných konaní).

Pokiaľ poukazoval dovolateľ na skutočnosť, že odvolací súd nehnuteľnosti uvedené v návrhu na začatie konania nie sú totožné s nehnuteľnosťami uvedenými v rozsudku

odvolacieho súdu, pričom k tejto zmene došlo bez zmeny návrhu zo strany navrhovateľov v priebehu konania, o ktorom by odvolací súd procesne rozhodol, dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd vychádzal z identifikácie parcelných čísiel, uvedených v dedičskom konaní po právnych predchodcoch. Táto identifikácia nie je zmenou návrhu v tom, že by sa dotýkala iného (ďalšieho) predmetu konania, pričom sa s návrhom v časti nehnuteľnosti par.č. X. vysporiadal tak, že návrh zamietol, keď v rozsudku, ktorým podľa § 220 ods. 2 O.s.p. zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a vyhovel návrhu, sa musel zaoberať celým obsahom žalobného návrhu. Zamietnutie návrhu v tejto časti odvolací súd i odôvodnil.

Ak za tejto právnej situácie preto krajský súd rozsudok okresného súdu zmenil a návrhu voči odporkyni v dovolaní napadnutej časti, vyhovel, rozhodol vecne správne.

Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky po zistení, že v konaní nedošlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., dovolanie odporkyne podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

V dovolacom konaní úspešným navrhovateľom vzniklo právo na náhradu trov konania proti odporkyni, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Navrhovatelia v dovolacom konaní podali návrh na uloženie povinnosti nahradiť im trovy tohto konania v sume 104 315,-- Sk za dva úkony právnej služby. Najvyšší súd im priznal náhradu, ktorá spočíva v odmene advokáta za jeden úkon právnej služby, ktorý poskytol navrhovateľom vypracovaním vyjadrenia k dovolaniu zo 7. septembra 2007 (§ 14 ods. 1 písm. c/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb). Sadzbu tarifnej odmeny určil podľa § 10 ods. 1 tejto vyhlášky vo výške 43 680,-- Sk, čo po pripočítaní DPH (8 299,-- Sk) a náhrady výdavkov za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu (190,-- Sk), predstavuje spolu 52 169,-- Sk.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 14. októbra 2008

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Nina Dúbravčíková